

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Προλογικό σημείωμα	13
1. Γέννηση της φιλοσοφίας	15
Το κίνητρο	15
Η μέθοδος	18
Ο τρόπος άσκησης	21
2. Ορισμός της φιλοσοφίας	27
Φιλοσοφία και επιστήμη	28
Φιλοσοφία, τέχνη και θεολογία	36
3. Μεταφυσική	39
Η αρχή του κόσμου	44
Η ύπαρξη του Θεού	47
Η οντολογική απόδειξη	47
Η κοσμολογική απόδειξη	51
Η αναλογική απόδειξη	54
Η ηθική απόδειξη	60
Το στοίχημα	65
Το πρόβλημα του κακού	66
Περί της διαγραφής του Θεού	71
Η πίστη στον Θεό	74

Η ύπαρξη του κόσμου	78
Τα πράγματα	94
<i>Το πρόβλημα περί των καθόλου</i>	96
<i>Η πραγματοκρατική θεωρία</i>	99
<i>Η ονοματοκρατική θεωρία</i>	104
<i>Η ομοιοκρατική θεωρία</i>	106
Αναγκαιότητα και ελευθερία	109
Ο χρόνος	115
Η προσωπική ταυτότητα	126
Ψυχή και σώμα	129
Η ύπαρξη των άλλων έμψυχων όντων	145
Η ανθρώπινη ύπαρξη και ο κόσμος	152
 4. Γνωσιολογία	167
Απόλυτη και σχετική γνώση	169
Η θεωρία του ορθολογισμού	171
<i>Πλάτων</i>	173
<i>Καρτέσιος, Λάιμπνιτς</i>	176
<i>Η υπό του Λοκ αμφισβήτηση της θεωρίας</i> <i>του ορθολογισμού</i>	180
Η θεωρία του εμπειρισμού	182
<i>Ιδεαλισμός και πραγματοκρατία</i>	182
<i>Πνευματοκρατία και υλοκρατία</i>	186
<i>Λοκ</i>	187
<i>Μπέρκλεϋ</i>	192
<i>Χιουμ</i>	196
Η θεωρία του σκεπτικισμού	197
<i>Δογματισμός</i>	197
<i>Η υπό του Πλάτωνος θεωρία του δογματισμού</i>	199
<i>Ο σκεπτικισμός στους κόλπους της Ακαδημίας</i>	200

Η περί της καθολικής αμφιβολίας θεωρία του Καρτέσιου	204
Η υπό του Χιουμ αμφισβήτηση της ύπαρξης του εαυτού μας	205
Η θεωρία του Χιουμ για τις ιδέες	207
Το πρόβλημα της επαγωγής, κατά τον Χιουμ	209
Η υπό του Χιουμ αμφισβήτηση της αρχής της αιτιότητας	212
Η κριτική θεωρία	215
Πυρρωνισμός	215
Εμπειρία και λόγος: οι δύο πηγές της γνώσης, κατά τον Καντ	217
Οι κατηγορίες και η βεβαιότητα για την ύπαρξη του νου, κατά τον Καντ	219
Ο κόσμος ως φαινόμενο και ως πράγμα καθεαυτό, κατά τον Καντ	228
Η υποθετικοπαραγωγική μέθοδος	233
Θεωρίες για την αλήθεια	239
Ποιος λέει την αλήθεια;	240
Η θεωρία της αντιστοιχίας	244
Η θεωρία της συνάφειας	249
Η θεωρία της χρησιμότητας	253
Η πλεοναστική θεωρία	255
Τι είναι αλήθεια, λοιπόν;	259
5. Ηθική	267
Πρωτογενείς θεωρίες	270
Η γνωστική θεωρία	270
Η ηδονιστική θεωρία	275
Η αρετολογική θεωρία	279

<i>Η θεωρία του ενστίκτου της αυτοσυντήρησης</i>	283
<i>Η δεοντολογική θεωρία</i>	286
<i>Η ωφελιμιστική θεωρία</i>	293
<i>Η ενορατική θεωρία</i>	299
Δευτερογενείς θεωρίες	301
<i>Η συναισθηματική θεωρία</i>	301
<i>Η επιτακτικοκρατική θεωρία</i>	308
<i>Η περιγραφική θεωρία</i>	312
Το κριτήριο της ηθικής συμπεριφοράς	316
 6. Αισθητική	327
Το ωραίο και η μίμηση	329
Η ανιδιοτέλεια, η καθολικότητα, η σκοπιμότητα και η αναγκαιότητα του ωραίου	339
Οι εκφάνσεις του ωραίου	345
 Σημειώσεις	361
 Πίνακας ονομάτων και όρων	383

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Όσο κι αν η φιλοσοφία είναι μια από τις άκρως γοητευτικές δραστηριότητες του πνεύματος, οι εκφράσεις και οι περιγραφές της, ωστόσο, δεν παύουν να είναι, ως επί το πολύ, ιδιότυπες, δυσνόητες –σε τέτοιο σημείο, μάλιστα, ώστε να μην είναι σπάνιες οι φορές που, εξαιτίας της νοηματικής στρυφνότητάς των, υποψήφιοι οπαδοί της οδηγούνται πρόωρα στην απογοήτευση και, εν συνεχεία, στην άδοξη εγκατάλειψή της. Χρειάζεται, λοιπόν, εκείνος που θα αναλάβει να παρουσιάσει το έργο της φιλοσοφίας –πριν από οποιαδήποτε άλλη ικανότητα που θα πρέπει, ασφαλώς, να τον συνοδεύει ως δάσκαλό της ή ως συγγραφέα της– να διαθέτει ωριμότητα, η οποία θα του επιτρέψει να διεισδύσει ο ίδιος, κατ' αρχάς, στα νοήματά της και να τα συλλάβει, προκειμένου, ακολούθως, να τα μεταφέρει στους άλλους με τον τρόπον εκείνο που θα τους δώσουν την δυνατότητα να τα προσεγγίσουν και να τα απολαύσουν.

Η ωριμότητα, όμως, δεν είναι ένα δεδομένο χάρισμα. Απεναντίας, για την απόκτησή της απαιτείται μακρά ενασχόληση με την περιοχή ερεύνης στην οποία αναφέρεται

–την φιλοσοφία, εν προκειμένω –και αμέτρητες απόπειρες για την κατάκτησή της. Δεν είναι, κατά συνέπεια, άστοχο εκείνο που λέγεται: ότι, δηλαδή, ένα βιβλίο φιλοσοφίας, που ο στόχος του είναι να εισαγάγει τους αναγνώστες του στην περιοχή αυτή του πνεύματος, θα πρέπει ο συγγραφέας του να το γράψει όχι στην αρχή της ενασχόλησής του με την φιλοσοφία αλλά όταν θα έχει διατρέξει το μεγαλύτερο τμήμα της πορείας του στην τελευταία αυτήν. Ορισμένοι, μάλιστα, διατείνονται ότι θα πρέπει να το γράψει κλείνοντας την διαδρομή του στην χώρα της φιλοσοφίας.

Από την άποψη αυτή λοιπόν, όντας, δηλαδή, σε ένα σημείο της ακαδημαϊκής πορείας μου και της συγγραφικής δράσης μου που αφήνει πίσω του αρκετές δεκαετίες, έκρινα ότι δικαιούμαι πλέον να προβώ στην συγγραφή μιας εισαγωγής στην φιλοσοφία. Το κίνητρό μου για το εγχείρημα αυτό υπήρξε, όπως πάντα, από τότε που ξεκίνησα να ασχολούμαι ως επαγγελματίας με την φιλοσοφία, η επιθυμία μου να μεταδώσω τα νοήματά της σε όσο γίνεται περισσότερους συνανθρώπους μας. Γιατί η φιλοσοφία δεν είναι μια ενασχόληση μοναχικών ανθρώπων, αλλά πρόκειται για μια δραστηριότητα που αξίζει όταν την μοιράζονται πολλοί –και τότε ακριβώς μάς εξασφαλίζει την γοητεία με την οποία ήλκυσε στους κόλπους της κορυφαίους διανοούμενους από την ελληνική αρχαιότητα έως σήμερα.

Θεοδόσης Πελεgrίνης